

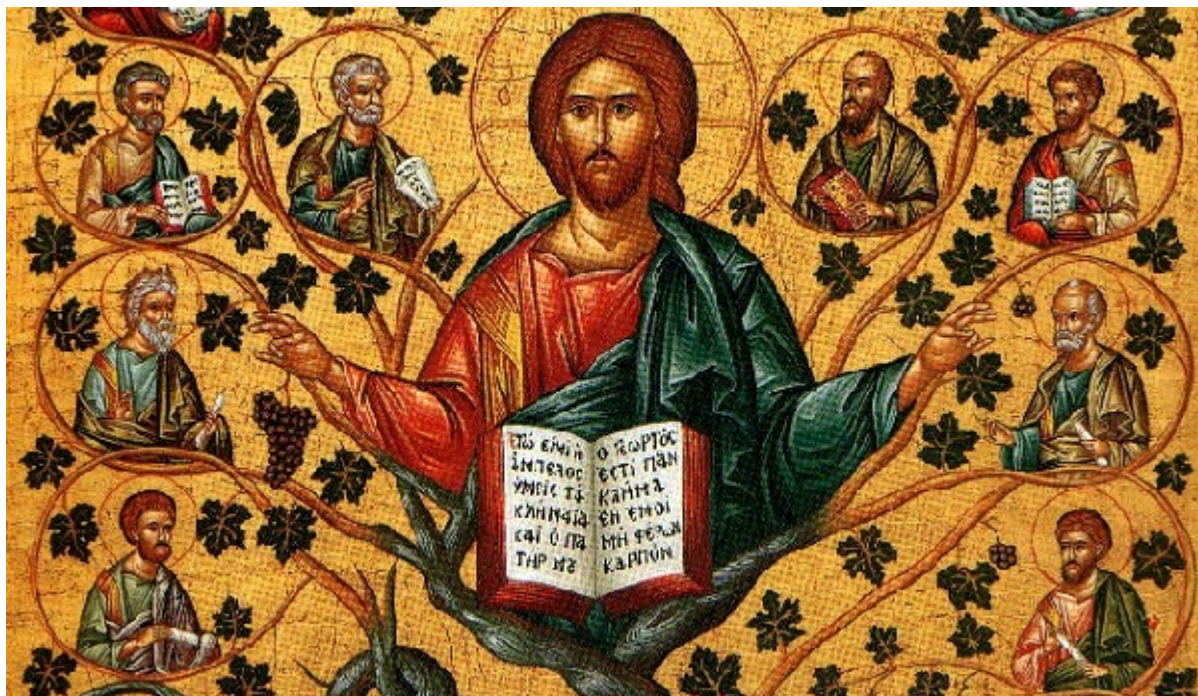
Η άμπελος και ο οίνος στην Αγία Γραφή και οι συμβολισμοί τους στη Θεία Ευχαριστία (Θωμάς Μαυρομούστακος, Καθηγητής Τμήματος Χημείας ΕΚΠΑ)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1qnyXzz>]

Οίνος και Αγία Γραφή: Το προνόμιο της αγάπης του λαού για την άμπελο, δεν περιορίζεται μόνο ανάμεσα στους Έλληνες. Η θεόπνευστη Αγία Γραφή είναι γεμάτη από ποιητικούς ύμνους για την άμπελο και το προϊόν της, καθώς και ποικίλους συμβολισμούς. Ποιός δεν θυμάται τον 103^{ον} ψαλμό, τον υπέροχο αυτό ύμνο προς τον Θεό, τον ποιητή ουρανού και γης, αυτόν που έδωσε δυνατότητα στον άνθρωπο «του εξαγαγείν άρτον εκ της γης, και οίνος ευφραίνει καρδίαν ανθρώπου, του ιλαρύναι πρόσωπον εν ελαίω, και άρτος καρδίαν ανθρώπου στηρίζει» (ώστε να παράγεται ψωμί από τη γη και οίνος που ευχαριστεί την καρδιά του ανθρώπου, αλλά και λάδι που κάνει ιλαρό το πρόσωπό του, το δε ψωμί στηρίζει την καρδιά του, παρέχοντας δύναμη στο σώμα του (στίχος 15)).

Στο πρώτο βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης Γένεσις, αναφέρεται ότι ο Νώε μετά τον κατακλυσμό έγινε γεωργός. Άρχισε να καλλιεργεί τη γη και εφύτευσε μεταξύ των άλλων και αμπελών. Από αυτόν κατασκεύασε οίνον. Μια μέρα ήπие από αυτόν κι εμέθυσε. Χωρίς να το αντιληφθεί πως ήταν μεθυσμένος, γυμνώθηκε στο σπίτι του. Ο Χάμ, το παιδί του και πρόγονος των Χαναναίων, όταν είδε τον πατέρα του γυμνό, βγήκε από το σπίτι και γνωστοποίησε το γεγονός στους δύο αδελφούς του Σημ και Ιάφεθ. Αμέσως εκείνοι έριξαν ένα ιμάτιο στο γυμνό σώμα του πατέρα τους, χωρίς μάλιστα να δουν τη γύμνωσή του. Όταν συνήλθε ο Νώε, καταταράσθηκε τον Χάμ να είναι υπηρέτης των αδελφών του και ευλόγησε τα άλλα δύο παιδιά του (Γεν 9, 20-22). Από το πρώτο κιόλας βιβλίο της, η Αγία Γραφή κάνει αναφορά στον οίνο και τις παρενέργειές του.

Η πιο κάτω παραβολή κατατάσσει την άμπελο μαζί με την ελιά και τη συκιά ως τρία δέντρα με ιδιαίτερη αξία. Λέχθηκε δε από τον Ιωάθαμ στην κορυφή του όρους Γαριζίν, όπου προσπαθούσε να εξηγήσει στους Ισραηλίτες την εγκληματική τους ενέργεια που διέπραξαν, σκοτώνοντας τους εβδομήντα γιούς του ευεργέτη και σωτήρα τους Γεδεών από τους εχθρούς τους Μαδιανίτες. Αυτοί, όχι μόνο σκότωσαν τους γιούς του, αλλά ανακήρυξαν βασιλιά τον γιό της δούλης του Αβιμέλεχ:

«Κάποτε τα δέντρα, είπε ο Ιωάθαμ, ήθελαν να στέψουν τον βασιλιά τους. Λένε πρώτα στην ελιά να γίνει βασιλιάς. Αυτή δεν δέχεται, ισχυριζόμενη ότι δεν μπορεί να εγκαταλείψει την ποιότητα του ελαίου της, με την οποία δοξάζουν τον Θεό στη θρησκευτική τους λατρεία οι άνθρωποι. Τότε τα δέντρα ζήτησαν από τη συκιά να

βασιλεύσει. Η συκιά τους απαντά ότι δεν θέλει ν' αφήσει τη γλυκύτητα των γευστικών και ωφέλιμων καρπών της και να αρκεσθεί να σείεται μόνο επιδεικτικά ως βασίλισσα των άλλων δέντρων. Τα δέντρα μεταβαίνουν μετά προς την άμπελο και την παρακαλούν να γίνει βασίλισσα. Η άμπελος αρνείται, λέγοντας ότι δεν μπορεί να εγκαταλείψει τον οίνο της, με τον οποίο ευφραίνει τον θεό και τους ανθρώπους, και να αρκεσθεί μόνο ως βασίλισσα των ανθρώπων. Είπαν τότε τα άλλα δέντρα σε μια ευτελή αγκαθιά να γίνει βασίλισσά τους. Αυτή τους αποκρίθηκε: «Εάν πραγματικά θέλετε να με κρίνετε βασίλισσα, ελάτε και πέστετε κάτω από τη σκιά μου. Αλλιώς, φωτιά θα βγει από εμέ και θα κατακαύσει τους κέδρους του Λιβάνου (Κριτ 9, 8-15)».

Το παρακάτω περιστατικό, που αναφέρεται στο βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης «Έσδρας» επιτρέπει την κατανόηση της απέραντης δύναμης του οίνου. Ο βασιλιάς Δαρείος ετοίμασε ένα μεγάλο συμπόσιο. Αφού οι συνδαιτημόνες έφαγαν και ήπιαν, απεχώρησαν. Οι τρεις σωματοφύλακές του έγραψαν σημειώματα και τα τοποθέτησαν στο προσκέφαλο του, για τη γνώμη που είχαν, όσον αφορά το επικρατέστερο πράγμα σ' όλο το κόσμο. Ο βασιλιάς θα βράβευε με μεγάλα δώρα και τιμές τον νικητή. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ο πρώτος ανέφερε τον οίνο. Είχε γράψει: «Γιατί να μην είναι το δυνατότερο απ' όλα τα πράγματα ο οίνος; Στο μυαλό του βασιλιά και του ορφανού, του δούλου και του ελεύθερου, του φτωχού και του πλούσιου-σε όλους η επίδρασή είναι η ίδια. Κάνει όλους να νιώθουνε χαρά και ξεγνοιασιά και να ξεχνάνε τους καϋμούς. Τους κάνει όλους να νιώθουν πλούσιοι. Κανένας πτωχός δεν υπολογίζει ούτε βασιλιά ούτε διοικητή και μιλάει ακατάσχετα για τα πάντα. Όταν πίνουν οι άνθρωποι, ξεχνούν αδέρφια και φίλους και μετά από λίγο σφάζονται μεταξύ τους. Ύστερα, όταν ξεμεθύσουν, δε θυμούνται πια τι έκαναν. Κύριοι, δεν είναι ο οίνος το πιο δυνατό πράγμα στον κόσμο, αφού μας αναγκάζει να φερόμαστε έτσι;» Ο δεύτερος προτίμησε τον βασιλιά, και ο τρίτος, ο οποίος και κέρδισε το βραβείο, ανέφερε ότι επικρατέστερες είναι οι γυναίκες, αλλά όλα τα νικάει η αλήθεια (Έσδρ 1, 34).»

Αυτά τα τρία παραδείγματα είναι ικανά να αποδείξουν την εκτίμηση και τους φόβους, που είχε ο λαός του Ισραήλ για “το προϊόν της αμπέλου”. Στόχος όμως του άρθρου δεν είναι απλά να παρατεθούν οι χρήσεις και τα έθιμα του λαού αυτού, που σχετίζονται με το αμπέλι και τον οίνο, αλλά να προχωρήσουμε βαθύτερα στα άδυτα των συμβολισμών που τα καλύπτουν. Οι συμβολισμοί προσδίδουν στην άμπελο και το προϊόν της μια ανεκτίμητη αξία. Για παράδειγμα, στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας η άμπελος (Ιησούς) προσφέρεται ως οίνος (αίμα του) στους πιστούς (κλήματα) για τον καθαγιασμό τους.

[Συνεχίζεται]